

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

ТӨСВИЙН ТӨВЛӨРҮҮЛЭН ЗАХИРАГЧ

АУДИТЫН КОД: ТӨА-2024/05/-НА-СТА-ТТЗ

ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН ЗАСАГ ДАРГЫН 2023 ОНЫ
САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛД
ХИЙСЭН АУДИТЫН ХУРААНГУЙ ТАЙЛАН

Зуунмод 2024 он

Аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудитор Ц.Хишигжаргал

Утас: 70272582 Цахим хаяг: khishigjargalts@audit.gov.mn

Аудитын менежер О.Амаржаргал

Утас: 70273463 Цахим хаяг: amarjargalo@audit.gov.mn

Аудитор Г.Баянжаргал

Утас: 70273204 Цахим хаяг: bayanjargalg@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг
дараах хаягаар авна уу. Цахим хаяг: www.open.audit.mn

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ	3
2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ 5	
3. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ	9
3.1 Төлбөрийн акт	9
3.2 Албан шаардлага	9
3.3 Зөвлөмж	9
4. Санхүүгийн тайлангийн аудитад хамрагдсан байгууллагуудын санал дүгнэлтийн талаарх мэдээллийн нэгтгэл	11
5.1 Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл	11
5.2 Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл	12
5.3 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал	12

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
ЗДТГ	Засаг даргын Тамгын газар
ХХААГ	Хүнс, хөдөө аж ахуйн газар
ХХС	Хоршоо хөгжүүлэх сан
ОНХС	Орон нутгийн хөгжлийн газар
ОНЕО	Орон нутгийн ерөнхий орлого
ОНӨААТҮГ	Орон нутгийн өмчит аж ахуйн тооцоотой үйлдвэрийн газар
МУЕА	Монгол Улсын ерөнхий аудитор
ИТХ	Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал
ЭЭС	Эмийн эргэлтийн сан

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ

ТӨВ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

41100, Төв аймаг, Зуунмод сум
Утас: 70272582. Цахим шуудан: tuv@audit.gov.mn
Цахим хаяг: www.audit.mn

2024.03.25 № 0/229
танай _____-ны № _____-т

ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН ЗАСАГ
ДАРГА Л.АМГАЛАНБАЯР ТАНАА

Өөрчлөлтгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.3-д заасны дагуу Төв аймгийн Заамар сумын Засаг даргын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Төв аймгийн Заамар сумын Засаг даргын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Төв аймгийн Заамар сумын Засаг дарга нь аймгийн Засаг даргатай "Түүхт ой бүтээн байгуулалтыг дэмжих жил" зорилтын хүрээнд байгууллагын гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөг 6 зорилтын хүрээнд 21 чиглэлийн 111 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр баталсныг 93,1 хувьтай биелүүлж, "А" үнэлгээтэй дүгнэгдсэн байна.

Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 35 дугаар зүйлийн 35.1.17, мөн хуулийн 48 дугаар зүйлийн 48.1, Үндэсний их баяр наадмын тухай хуулийн 2 дугаар зүйлийн 2.3, 12 дугаар зүйлийн 12.1, 12.2, 13 дугаар зүйлийн 13.1.1 дэх хэсгийг тус тус үндэслэн Төв аймгийн Заамар сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2022 оны 4 дүгээр сарын 26-ны өдрийн хуралдааны 01 тогтоолоор сумын 100 жилийн ойн хүрээнд зохион байгуулагдах нэгдсэн арга хэмжээний төлөвлөгөө баталсны дагуу ойн арга хэмжээг 2023 оны 7 дугаар сарын 20-ны өдрөөс 23-ны өдрүүдэд тэмдэглэн өнгөрүүлсэн байна.

Аудитын гол асуудал

Аудитын гол асуудал гэдэг нь аудиторын мэргэжлийн шийдлээр тайлант хугацааны санхүүгийн тайлангийн аудитад чухал нөлөө үзүүлсэн дараах асуудлууд байна.

Төв аймгийн Заамар сумын Засаг даргын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитаар орон нутагт төвлөрүүлэх

G/Архив/Албан бичиг 2024/ А4

07090520

орлогыг 97,6 хувиар биелүүлж, 2,4 хувиар буюу 93,187.3 мянган төгрөгөөр тасалж, 6 нэр төрлийн орлогыг 22,1-77,7 хувиар тасалсан байна.

Сумын хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу сумын төвдөө 3 км хатуу хучилттай авто замыг нийгмийн хариуцлагын гэрээгээр гүйцэтгүүлсэн байна.

Монголын баялаг 330 төслийн баг хамт олонтой хамтран ажиллах гэрээ байгуулан, 3 бүлэгтэй 30 минутын баримтат кино бүтээсэн байна.

Бусад асуудлын хэсэг

Аудитыг гүйцэтгэхэд аудитын хамрах хүрээний хязгаарлалт хийх шаардлагагүй болон хангалттай, зохистой нотолгоог олж авах боломжгүй нөхцөл үүсээгүй тул бидний олж авсан нотолгоо нь аудитын дүгнэлтийн суурь болоход хүрэлцээтэй, зохистой гэж үзлээ. Тус санхүүгийн тайланд толилуулаагүй, тодруулаагүй асуудал байхгүй болно.

Төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийг өргөжүүлж, дэд бүтцийн болон нийгмийн салбарт хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлж, сумын Засаг даргын 2018 оны А/603 дугаар захирамжаар 4 га газрын асуудлыг шийдвэрлэсэн “Заамар парк” цэцэрлэгт хүрээлэнд ёслол хүндэтгэлийн өргөө, сагсан бөмбөг, элсний волейбол, хөл бөмбөг, граунд гольфийн талбай, морин тойруулгын тоглоом, кофе шопын барилга, автомашины зогсоол бүхий цогцолбор байгуулан ашиглалтад оруулж, Заамар сумын Засаг даргын Тамгын газрын хөрөнгөнд бүртгэсэн байна.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ц.ХИШИГЖАРГАЛ

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/мянган төгрөгөөр/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	Тодруулга	2022оны 12-р сарын 31	2023 оны 12-р сарын 31
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН		3,139,155.50	2,121,997.00
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	3а, 3б	2,217,686.60	1,345,050.80
33	АВЛАГА	5а, 5б, 6а, 6б	733,105.20	419,747.30
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	8а, 8б, 8в	188,363.60	357,198.90
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН		4,115,987.50	7,912,885.20
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	12а, 12б, 12в	4,115,987.50	7,912,885.20
39200	Биет хөрөнгө		3,384,007.70	7,174,705.40
39300	Биет бус хөрөнгө	13	731,979.80	738,179.80
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II		7,255,143.00	10,034,882.30
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР		177,312.70	328,604.60
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	15а, 15б	177,312.70	328,604.60
41300	Өглөг	17а, 17б	177,312.70	328,604.60
42	УРТ ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР		0	0
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН		7,077,830.30	9,706,277.70
51	Засгийн газрын хувь оролцоо		7,077,830.30	9,706,277.70
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал		2,319,415.20	2,257,283.20
51200	Хуримтлагдсан үр дүн		4,317,183.90	7,039,835.10
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү		441,231.20	409,159.40
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V		7,255,143.00	10,034,882.30

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/мянган төгрөгөөр/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	Тодруулга	2022оны 12-р сарын 31	2023 оны 12-р сарын 31
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)		4,547,684.8	8,759,144.6
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО		3,161,053.1	3,676,911.6
110	Орлогын албан татвар		2,573,209.8	3,103,297.4
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар		2,595,929.9	3,127,297.4
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт		-22,720.1	-24,000.0
113	Хөрөнгийн албан татвар		110,954.0	175,448.4
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж		476,889.2	398,165.8
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	1а, 1б	644,525.8	3,894,311.1
120	Нийтлэг татварын бус орлого		644,525.8	3,844,311.1
122	Тусламжийн орлого		0.0	50,000.0
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО		742,106.0	1,187,922.0
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	2а, 2б	2,401,677.6	4,549,438.8
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ		2,185,890.3	3,594,401.4
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ		1,686,469.9	2,123,318.5
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил		365,730.5	543,677.8
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл		46,759.1	69,066.0
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал		502,449.7	100,344.2
2104	Хангамж, бараа материалын зардал		109,952.5	123,816.8
2105	Нормативт зардал		7,872.0	0.0
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал		47,573.0	12,800.0
2107	Томиллолт, зочны зардал		10,606.9	11,088.0
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж		157,983.4	4,039.0
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал		437,542.8	1,258,486.7
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ		499,420.4	1,471,082.8
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ		215,787.3	955,037.4
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)		2,146,007.2	4,209,705.8
IV	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ОРЛОГЫН ДҮН		0.0	0.0
V	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН		5,707,799.2	1,581,258.4
VI	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)		-3,561,792.1	2,628,447.4

2.3 Аудит хийсэн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/ мянган төгрөгөөр/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	2022оны 12-р сарын 31	2023 оны 12-р сарын 31
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)	4,313,584.2	5,270,382.8
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	3,161,053.1	3,676,911.6
110	Орлогын албан татвар	2,573,209.8	3,103,297.4
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	2,595,929.9	3,127,297.4
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	-22,720.1	-24,000.0
113	Хөрөнгийн албан татвар	110,954.0	175,448.4
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	476,889.2	398,165.8
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	32,177.1	25,098.3
1181	Газрын төлбөр	444,712.2	373,067.4
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	393,631.1	405,549.3
120	Нийтлэг татварын бус орлого	393,631.1	355,549.3
122	Тусламжийн орлого	0.0	50,000.0
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	758,900.0	1,187,922.0
II	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	2,037,226.7	3,243,466.9
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	2,037,226.7	3,243,466.9
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,482,668.8	1,774,176.9
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	365,730.5	583,787.7
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	46,274.5	69,066.0
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	492,117.9	79,666.4
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	113,994.3	129,125.3
2105	Нормативт зардал	62,086.9	93,160.5
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	56,227.9	4,300.0
2107	Томилолт, зочны зардал	10,606.9	11,088.0
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	158,576.0	16,365.1
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	177,054.0	787,617.9
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	554,557.9	1,469,290.0
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)	2,276,357.6	2,026,915.9
IV	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (IV)	0.0	0.0
V	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)	1,094,367.0	2,705,451.8
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	1,094,367.0	2,705,451.8
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	1,094,367.0	2,705,451.8
VI	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(IV)-(V)	-1,094,367.0	-2,705,451.8
VII	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ДҮН	-3,063.6	-194,100.0
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	3,063.6	194,100.0
25	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДАЛ	0.0	0.0
VIII	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VIII)=(III)+(VI)+(VII)	1,178,927.0	-872,635.8
101	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	1,038,759.6	2,217,686.6
20	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	2,217,686.6	1,345,050.8

2.4 Аудит хийсэн нэгтгэсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/мянган төгрөгөөр/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн	Цөөнхийн хувь оролцоо	Нийт цэвэр хөрөнгө/өмч
1	2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	13,766,110.6	0.0	13,766,110.6
2	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-2,252,543.4	0.0	-2,252,543.4
3	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	11,513,567.2	0.0	11,513,567.2
4	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	0.0	0.0	0.0
5	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	0.0	0.0	0.0
6	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	0.0	0.0	0.0
7	Өмчид гарсан өөрчилөлт	0.0	0.0	0.0
8	Зарласан ногдол ашиг	0.0	0.0	0.0
9	Тайлант үеийн үр дүн	-4,435,736.9	0.0	-4,435,736.9
10	2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	7,077,830.3	0.0	7,077,830.3
11	2023 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	7,077,830.3	0.0	7,077,830.3
12	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	0.0	0.0	0.0
13	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	7,077,830.3	0.0	7,077,830.3
14	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	0.0	0.0	0.0
15	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	0.0	0.0	0.0
16	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	0.0	0.0	0.0
17	Өмчид гарсан өөрчилөлт	0.0	0.0	0.0
18	Зарласан ногдол ашиг	0.0	0.0	0.0
19	Тайлант үеийн үр дүн	2,628,447.4	0.0	2,628,447.4
20	2023 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	9,706,277.7	0.0	9,706,277.7

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/мянган төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	5,108,480.9	4,118,464.6
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,584,299.0	1,493,337.9
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,563,299.0	1,472,398.3
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	515,783.5	500,221.3
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	64,472.9	63,578.5
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	679,035.9	614,948.7
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	108,109.1	106,879.4
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	28,600.0	28,525.0
2107	Томилолт, зочны зардал	17,673.3	11,088.0
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	11,064.3	9,391.0
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	138,560.0	137,766.4
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	21,000.0	20,939.6
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	21,000.0	20,939.6
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	3,318,781.9	2,431,026.7
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	205,400.0	194,100.0
III	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	5,108,480.9	3,818,446.6
31	УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	813,339.6	792,978.5
32	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	2,345,802.9	2,941,669.3
35	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	1,949,338.4	33,798.8
36	ТУСЛАМЖИЙН ЭХ ҮҮСВЭРЭЭС САНХҮҮЖИХ	-	50,000.0
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл□	-	758,705.3
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл□	-	458,687.2
6	ТӨСВИЙН БУСАД МЭДЭЭЛЛИЙН АНГИЛАЛ		
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	2	2
610001	Төсвийн байгууллага	2	2
610002	Төсвөөс гадуур байгууллага	0	0
62	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	31	31
620001	Удирдах ажилтан	9	9
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	13	13
620003	Үйлчлэх ажилтан	4	4
620004	Гэрээт ажилтан	5	5

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/мянган төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Өмнөх он	Тайлант он
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	48,211.8	405,773.8
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	48,211.8	176,549.2
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	16,933.5	136,181.8
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	0.0	43,900.4
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	0.0	5,487.6
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	2,400.0	0.0
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	1,867.8	1,122.9
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	6,892.9	20,000.0
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	500.0	9,507.7
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	5,272.8	56,163.3
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	31,278.3	40,367.4
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	0.0	229,224.6
I	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	28,043.1	405,773.8
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	28,043.1	405,773.8
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл□	20,168.7	0.0
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл□	0.0	0.0

3. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Залруулсан алдаа

Аудитаар санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн харьяа 3 байгууллагын санхүүгийн тайланд мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан 537,584.9 мянган төгрөгийн 2 алдаа, буруу тусган илэрхийлсэн 185,037.6 мянган төгрөгийн 4 алдаа, нийт 722,622.5 мянган төгрөгийн 6 алдааг Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2.-т “Нягтлан бодох бүртгэлийн алдааг алдаа гарсан үеийн санхүүгийн тайланд тусгах замаар залруулна” гэсэн заалтын дагуу аудитын явцад залруулга хийгдсэн байна.

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэлийг байгууллага тус бүрээр энэ тайлангийн 7.1-д харуулав.

Аудитаар Төв аймгийн Заамар сумын Засаг даргын санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд нийт 93,187.3 мянган төгрөгийн 2 зөрчил¹ илэрсэнд зөвлөмж өглөө.

3.1 Төлбөрийн акт

Аудитаар нэгтгэсэн тайлангийн харьяа 2 байгууллагын 18,698.9 мянган төгрөгийн 2 зөрчилд төлбөрийн акт тогтоосон байна.

Төлбөрийн акт тогтоогдсон зөрчлийг байгууллага тус бүрээр энэ тайлангийн санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл 5.2-д харуулав.

3.2 Албан шаардлага

Аудитаар санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд болон харьяа байгууллагын санхүүгийн тайланд албан шаардлага өгөгдөөгүй байна.

Нэгдсэн тайланд хамрагдагч эмийн эргэлтийн сангийн шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотойгоор 111,450.5 мянган төгрөгийн зөрчилд албан шаардлага өгөгдсөнийг энэ тайлангийн санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл 3.3-д харуулав.

3.3 Зөвлөмж

Аудитаар Заамар сумын Засаг даргын санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд 93,187.3 мянган төгрөгийн 2 зөрчилд болон харьяа 3 байгууллагын санхүүгийн тайланд 7,400.0 мянган төгрөгийн 5 зөрчилд, нийт 100,587.3 мянган төгрөгийн 7 зөрчилд зөвлөмж өгч, зөвлөмж өгөгдсөн зөрчлийг байгууллага тус бүрээр энэ тайлангийн санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл 5.2-д харуулав.

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. Хариуцлагыг сайжруулахтай холбоотой асуудал

1.1.Илрүүлэлт:

Тус байгууллага тайлант онд 3 шатны төсвийн орлогыг нийт дүнгээр 112,5 хувиар биелүүлсэн боловч, орон нутагт төвлөрүүлэх орлогыг 97,6 хувиар биелүүлж, 2,4 хувиар буюу 93,187.3 мянган төгрөгөөр тасалж, 6 нэр төрлийн орлогыг 22,1-77,7 хувиар тасалсан зөрчил байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 41 дүгээр зүйлийн 41.2.1-д "хуулийн дагуу улс, орон нутгийн төсөвт оруулах болон тухайн төсвийн байгууллагын өөрийн үйл ажиллагааны орлогыг бүрэн төвлөрүүлэх" гэсэн заалттай нийцэхгүйгээс гадна санхүүгийн тайлангийн

¹ Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

аудитын “иж бүрэн байх”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх”, “эрх ба үүрэг” зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Тайлбар:

- Малын тоо толгойн албан татвар нь их хэмжээний цас орсны улмаас зам, давааны замын зорчих хэсэг хязгаарлагдаж малчдын өвөлжилт хүндэрсэн тул татварын төлөлт хийгдээгүйгээс 611,398.6 мянган төгрөгөөр,
- Үл хөдлөх эд хөрөнгө борлуулсны албан татвар нь орлогын төлөвлөгөө өндөр тавигдсан болон иргэдийн хөрөнгө худалдах худалдан авах хэрэглээ багассанаас 5,610.0 мянган төгрөгөөр,
- Хүү торгуулийн орлого нь төлөвлөгөө хэт өндөр тавигдсан мөн иргэд, аж ахуйн нэгжүүд зөрчил гаргах нь багассан учраас 19,934.6 мянган төгрөгөөр,
- Галт зэвсгийн албан татвар нь галт зэвсэг эзэмшигч иргэд 35 галт зэвгийг бусдад шилжүүлсэнтэй холбоотойгоор 1,050.0 мянган төгрөгөөр,
- Газрын төлбөрийн орлогын төлөвлөгөөний төслийг 734,221.2 мянган төгрөгөөр дээд шатны төсвийн захирагчид хүргүүлэхэд аймгийн ИТХ-ын 2022 оны 22 дугаар тогтоолоор 300,008.0 мянган төгрөгөөр нэмэгдүүлж 1,034,229.2 мянган төгрөгөөр батлагдсан. Аймгийн ИТХ-ын 2022 оны 02 дугаар сарын 24-ний өдрийн “Газрын төлбөрийн хэмжээг шинэчлэн тогтоох тухай” 12 дугаар тогтоолоор тус сум нь хөдөө аж ахуйгаас бусад үйлдвэрлэл нөөц талбайд газрын төлбөрийг 16.0 мянган төгрөг, хөдөө аж ахуйгаас бусад уурхайн эдэлбэр ашиглалт явуулж байгаа хэсэгт 320.0 мянган төгрөг болж өөрчлөгдсөн. Энэ нь 2021 онд хөдөө аж ахуйгаас бусад үйлдвэрлэл нөөц талбайд газрын төлбөр 40.0 мянган төгрөг байснаас 24.0 мянган төгрөгөөр бууруулсан байна. 2023 онд уурхайн эдэлбэр ашиглалт явуулаагүй 16,253 га талбай буюу хөдөө аж ахуйгаас бусад үйлдвэрлэл нөөц талбайд 16.0 мянган төгрөг төлснөөр 2021 оны газрын төлбөрөөс 390,072.0 мянган төгрөгөөр газрын орлого бага орсон байна. Сумын хэмжээнд газрын төлбөрийг нэхэмжлэх үүсгэн бүрэн оруулсан. Эрд хул ХХК нь газрын төлбөрийн 255,000.0 мянган төгрөгийн өртэй байгаа бөгөөд аймгийн татварын хэлтсээс арилжааны банкны дансыг битүүмжлэх арга хэмжээ авч ажилласан байна.

1.2.Өгсөн зөвлөмж: Бүх шатны төсвийн орлогын төлөвлөгөөг нийт дүнгээр нь болон нэр төрлөөр биелүүлэх.

2. Төлөвлөлт, хяналт, удирдлагыг сайжруулахтай холбоотой асуудал

2.1.Илрүүлэлт:

Орон нутгийн төсвийн орлогын газрын төлбөр, газрын дуудлага худалдааны орлого 63,1 хувиар буюу 626,932.6 мянган төгрөгөөр тасарсан байхад, урлагийн тоглолт спортын тэмцээний орлогын албан татвар 2 дахин, аймгийн төсөвт орох Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар 16 дахин, ус бохирдуулсны төлбөр 1,8 дахин давж биелсэн зэрэг төсвийн орлогын төлөвлөлтийн төслийг үндэслэлгүй боловсруулж батлуулсан зөрчил байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 33 дугаар зүйлийн 33.2.1-д “төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн харьяалагдах шатны төсөвтөө тухайн жилд төвлөрүүлэх орлого, харьяалах төсвийн байгууллагын өөрийн орлого”, 67 дугаар зүйлийн 67.1-д “Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Засаг дарга орон нутгийн төсвийн төслийг боловсруулж, энэ хуулийн 67.2-т заасан танилцуулгын хамт тухайн шатны иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хуралд өргөн мэдүүлнэ.”, 68 дугаар зүйлийн 68.1-д “Орон нутгийн төсөвт энэ хуулийн 33.2.1-33.2.7-д заасныг тусгаж, батална” заалттай нийцэхгүйгээс гадна санхүүгийн тайлангийн аудитын “иж бүрэн байх”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх”, “эрх ба үүрэг” зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

2.2.Өгсөн зөвлөмж:

Төсвийн орлогын төслийг нэр төрлөөр нь үндэслэлтэй төлөвлөж боловсруулан, танилцуулгын хамт тухайн шатны Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хуралд өргөн мэдүүлж батлуулах

Дээрх зөвлөмжийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөг Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.5-д “ Шалгагдагч этгээд болон холбогдох бусад албан тушаалтан нь энэ хуулийн 20.2-т заасан зөвлөмжийн мөрөөр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг аудитын тайланг хүлээн авснаас хойш 30 хоногийн дотор төрийн аудитын байгууллагад ирүүлнэ.” заалтын дагуу хүргүүлж, акт албан шаардлага зөвлөмжийн хэрэгжилтийг 2024 оны 6 дугаар сарын 14-ний өдрийн дотор Төв аймаг дахь Төрийн аудитын газарт ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

4. Санхүүгийн тайлангийн аудитад хамрагдсан байгууллагуудын санал дүгнэлтийн талаарх мэдээллийн нэгтгэл

№	Төсвийн захирагчийн ангилал	Байгууллага, нэгжийн тоо				Санал дүгнэлтийн хэлбэр			
		Аудитад хамрагдах	Үүнээс: Аудит хийсэн хэлбэр			Зөрчилгүй	Хязгаарлалтай	Сөрөг	Дүгнэлт өгөхөөс татгалзсан
			Санал дүгнэлт гаргасан	Түүвэрт хамруулсан	Аудит хийгээгүй				
A	1	2	3	4	5	7	8	9	10
1	Засаг дарга	1	1			1			
2	Засаг даргын тамгын газар	1	1			1			
3	Заамарын хөгжил ОНӨААТҮГ	1	1				1		
4	Байгалийн нөхөн сэргээлтийн барьцаа сан	1		1					
5	Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал	1		1					
6	Орон нутгийн хөгжлийн сан	1		1					
7	Хоршоо хөгжүүлэх сан	1		1					
8	Эмийн эргэлтийн сан	1		1					
	НИЙТ	8	3	5		2	1		

5. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

5.1 Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

/ мянган төгрөгөөр/

Байгууллагын нэр	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Залруулсан		Залруулаагүй		Тоо	Дүн
							Тоо	Дүн	Тоо	Дүн		
Засаг даргын тамгын газар	3	691,590.4	1	536,573.4	2	155,017.00	3	691,590.4				
Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал	1	7,888.3			1	7,888.3	1	7,888.3				

Заамар хөгжил ОНӨААТҮГ	2	23,143.8	1	1,011.5	1	22,132.3	2	23,143.8				
Дүн	6	722,622.5	2	537,584.9	4	185,037.6	6	722,622.5				

5.2 Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл /мянган төгрөгөөр/

Байгууллагын нэр	Нийт зөрчил		Үүнээс									
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Засаг дарга	2	93,187.3					2	93,187.3				
Засаг даргын тамгын газар	3	15,393.6	1	15,393.6			2	0				
Заамарын хөгжил ОНӨААТҮГ	2	7,300.0	0	0			2	7,300.0				
Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал	1	3,305.3	1	3,305.3			0	0				
Хоршоо хөгжүүлэх сан	1	100.0				0	1	100.0				
дүн	9	119,286.2	2	18,698.9	0	0	7	100,587.3	0	0	0	0

5.3 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал /мянган төгрөгөөр/

Байгууллагын нэр	Нийт зөрчил		Үүнээс					
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил								
Засаг дарга	0							
Засаг даргын тамгын газар	0							
Заамарын хөгжил ОНӨААТҮГ	0							
Байгалийн нөхөн сэргээлтийн барьцаа сан	0							
Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал	0							
Орон нутгийн хөгжлийн сан								
Хоршоо хөгжүүлэх сан	0							
Эмийн эргэлтийн сан	1	111,450.5	0	0	1	111,450.5	0	0
Дүн	1	111,450.5	0	0	1	111,450.5	0	0
Бусад хууль тогтоомжтой холбоотой зөрчил								
Дүн	0	0	0	0	0	0	0	0
Нийт дүн	1	111,450.5	0	0	1	111,450.5	0	0